

تعریف تشنج:

مغز کودک از شش ماهگی تا حدود پنج سالگی هنوز به خوبی بزرگسالان نمی تواند در برابر افزایش درجه حرارت مقاومت کند و به همین سبب گرما یا حرارت زیاد را یکی از دلایلی می دانند که ممکن هست کودکی را وارد اختلال تشنج کند. شاید شما هم کسانی را دیده باشید که ناگهان بر زمین می افتند و بدنشان شروع به انقباض و لرزش های شدید می کند. این اشخاص در واقع دچار تشنج شده اند. کودک یا بزرگسال زن یا مرد فرقی ندارد انسان به طور معمول وقتی دچار تشنج می شود که به صورتی ناگهانی کاملا نا خواسته غیر قابل کنترل و البته به گونه ای موقت و گذرا در عملکرد های مغز او اختلال پیش آید. این اختلال ممکن است به دلیل تخلیه های الکتریکی غیر طبیعی در عصب های مغز باشد و در حین تخلیه امواج الکتریکی ممکن است برخی اعضا یا کل بدن حالت رعشه و لرزش بگیرد 1 البته حالت مذکور اغلب مواقع از چند ثانیه تا چند دقیقه بیشتر طول نمی کشد.

علائم تشنج:

نشانه هایی که از طریق آنها می توان دریافت فرد به صورت آنی دچار تشنج شده است به این قرار است:

- 1- دست و پا زدن یا به بیان دیگر بروز حرکات غیر ارادی در بعضی یا تمام اندام ها
- 2- در برخی موارد کم شدن سطح هوشیاری

- 3- عدم شناسایی زمان و مکان
- 4- از دست دادن تون عضلانی به مدت کوتاه
- 5- بیهوشی موقت
- 6- خیره شدن
- 7- عدم امکان پاسخگویی به سوالات افراد پیرامون خود
- 8- خیرگی یا چرخیدن چشم ها به یک سمت
- 9- احتمال دفع ناخواسته و غیر ارادی ادرار
- 10- قفل شدن فک و دهان
- 11- گاز گرفتن زبان

دلایل تشنج:

در بروز تشنج میان افراد عوامل گوناگونی ممکن است دخیل باشد و به همین دلیل نمی توان به محض آن که کسی چه کودک و چه بزرگسال نقش بر زمین شد و شروع به تشنج کرد به طور قطع گفت که دلیل آن چیست. تنها می توان با انجام مراقبت هایی برای پیشگیری لزوم صدمات و آسیب های ناشی از آن به فرد مذکور کمک کرد و کار شناسایی عامل اصلی را به پزشکان متخصص سپرد

با این حال از باب آشنایی با احتمالاتی که در این اختلالات دخیل است می توان موارد پیش آمده را در نظر گرفت:

در کودکان یکی از دلایلی که متخصصان ذکر می کنند این است که مغز کودک از شش ماهگی تا حدود پنج سالگی هنوز به خوبی بزرگسالان نمی تواند در برابر افزایش درجه حرارت مقاومت کند و به همین سبب گرما یا حرارت زیاد را یکی از دلایلی می دانند که ممکن است کودکی را وارد اختلال تشنج کند حساسیتی که اگر کودکان در تابستان زیاد زیر آفتاب مانده باشد بیشتر احتمال وقوع دارد. بر همین اساس وقتی کودکان دچار تب میشوند نیز احتمال بروز تشنج در آنها افزایش می یابد.

در پیامد تشنج هایی که دقیقا به دلیل تب به وجود آمده تقریبا هیچ مشکل خاصی پس از تشنج برای کودک پیش نیامده و این تشنج اثرات جانبی مشکل ساز برای آینده او ندارد.

سایر دلایل تشنج:

دست اندر کاران تشخیص بیماری های اطفال همچنین دلیل دیگری را برای بروز تشنج در نظر دارند که دانستن آن می تواند برای والدین مفید باشد: امکان ابتلای کودک به عفونت های ویروسی یا ضایعات عصبی تب فقط یکی از نشانه های احتمال بروز عفونت در کودکان است و چنان که اشاره شد معمولا در سنین مذکور می تواند باعث بروز تشنج در آنها شود.

بر این اساس از بروز تشنج در کودکان نباید به سادگی گذشت و لازم است در صورت تشنج کودک از نظر وجود عفونت به خصوص در قسمت های گوش میانی ریه ها گلو و نیز ضایعات عصبی

احتمال ضربه مغزی یا ابتلا به مننژیت (عفونت در پرده های مغزی) آنسفالیت (عفونت در بافتهای مغزی) و مانند آن مورد معاینه دقیق پزشکی قرار بگیرد.

بروز تشنج در کودکان حتی اگر چندین بار در فواصل گوناگون رخ داده باشد الزاما به آن معنا نیست که این اختلال در بزرگسالی فرزندان نیز همراه خواهد بود و در این زمینه جای نگرانی برای والدین نیست حتی اگر در بزرگسالی هم کسی دچار تشنج شود لزوما به معنای این نیست که آن را از کودکی با خود به دنیای بزرگسالی آورده است با این حال پزشک برای درک بهتر ممکن است هنگام معاینه فرد این سابقه را از او یا نزدیکان جویا شود.

از عوامل دیگری که می تواند مسبب بروز تشنج شود ابتلا به صرع یا اپی لپسی است. صرع تشنجی است که ظاهرا بدون علتی خاص رخ می دهد اما در واقع اختلالاتی در سیستم مغز و اعصاب بدن است که تشنج های صرع را باعث می شود.

در صورتی که علت تشنج ابتلا به صرع باشد این اختلال حالت تکرار شونده دارد.

در حملات صرع علاوه بر اختلال در رد و بدل شدن امواج الکتریکی مغز ممکن است حساسیت به نور شدید توهمات بینایی وجود تومور یا نارسایی های دیگری در ساختمان مغزی فرد باعث شود که او دچار تشنج شود.

راهکارها:

- 1- خونسردی خود را حفظ کنید تشنج چنان که گفته شد پس از چند ثانیه تا چند دقیقه تمام میشود.
- 2- شخصی را که دچار تشنج شده را به پهلو بخوابانید.
- 3- سعی کنید او را در موقعیتی قرار دهید که سر همسطح یا کمی پایینتر از بدن باشد.
- 4- اطمینان حاصل کنید که راههای تنفس او باز است و لباس زیورآلات یا شی ای این راه های تنفسی را مسدود نکرده است.
- 5- سعی کنید به کسی که دچار حمله تشنج شده است مواد غذایی یا دارو یا مایعات نخورانید. هر دارو یا مایعی باید پس از رفع حالت تشنج به وی داده شود.
- 6- برخی تشن ها باعث انقباض شدید ناحیه دهان و در نتیجه بسته شدن فک می شود. در این حالت به منظور تنفس بهتر یا پیشگیری از آسیب به زبان به هیچ وجه سعی نکنید دهان او را به زور با وارد آوردن فشار زیاد برای گذاشتن جسمی میان دندان ها باز کنید زیرا فشار وارده ممکن است سبب در رفتگی یا شکستگی فک او شود.

- 7- اگر به پزشک دسترسی ندارید کودکانی را که تب بالا دارند پاشویه کنید تا با کاهش حرارت بدن از امکان وقوع تشنج پیشگیری کرده باشید.
 - 8- اگر به پزشک دسترسی دارید هر چه سریعتر شخص را نزد او ببرید در صورتی که کودکان دچار تشنج شده برای تشخیص و اطمینان از عدم ابتلا به مشکلات یا بیماری های عفونی عصبی مغزی نزد متخصص اطفال ببرید.
 - 9- از بیمار در زمان تشنج از نظر برخورد با وسایل تیز و برنده و آسیب زا مراقبت کنید
- منبع:

کتاب بیماریهای کودکان نلسون 2020

تشنج در کودکان

عنوان	تشنج در کودکان
تهیه کننده	معصومه اکبری
سمت	سارویی
تایید کننده	سر پرستار
سال تهیه	کمیته آموزش به بیمار
ناظر کیفی	زمستان 1401
مستول علمی بخش	واحد آموزش دکتر داوودی متخصص اطفال

--	--